

**KARLSKRONA
KOMMUN**

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Dnr: MSN.2018.2068

2020-06-03

Social konsekvensanalys

Detaljplan för

Tockatorp 69:4

Sturkö, Karlskrona kommun

Vad är en social konsekvensanalys?

Enligt plan- och bygglagen ska planläggning av mark och vatten främja en samhällsutveckling där jämlika och socialt goda levnadsförhållanden tillvaratas. För att uppnå detta brukar man tala om en samexistens mellan de tre hållbarhetsaspekterna social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet. Hållbarhetsperspektivet fick internationell spridning i samband med Brundtlandsrapporten 1987 och utgör idag en självklar utgångspunkt i ett flertal kommuner.

Hösten 2015 beslutade FN:s 193 medlemsländer om en ny plan för en hållbar utveckling – Agenda 2030. Utvecklingsagendan ersätter tidigare Agenda 21 och är mer ambitiös med fler mål som har starkare socioekonomisk koppling. Syftet med agendan är att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen. Genom 17 globala mål ska alla delar av världen bidra till en mer hållbar utveckling ur det ekonomiska, ekologiska samt sociala perspektivet. Ekonomin är medlet, miljön är våra resurser och människan är målet för den hållbara framtiden.

Karlskrona kommun bedriver sedan flera år tillbaka ett aktivt hållbarhetsarbete. 2017 fattade Karlskronas kommunfullmäktige beslut om att implementera FN:s nya utvecklingsagenda – Agenda 2030. Enheten för hållbar utveckling på Kommunledningsförvaltningen har ansvarat för arbetet med Agenda 2030 och Agenda 2030 ska implementeras i kommunens ordinarie styrprocess.

För att stärka frågor om social hållbarhet i den fysiska planeringen tar Karlskrona kommun fram sociala konsekvensanalyser i samtliga detaljplaner. Analysverktyget används för att identifiera socialt viktiga aspekter då människor i allmänhet lägger stort värde vid sin omgivning samt att omgivningen även påverkar livskvalitet och möjligheter.

Nuläge och behov

Det aktuella planområdet ligger på Sturkö med närhet till affär skola och kollektivtrafikanslutningar. Sturkö som är en av Karlskrona kommuns skärgårdsöar har en befolkning på ca 1600 personer och har under de senaste åren haft en viss befolkningsökning. Den demografiska fördelningen på Sturkö visar att ungefär 18% av de boende är barn, alltså under 18 år. Den lägst representerade åldersgruppen är de som befinner sig i eftergymnasial ålder 20-25 årsåldern, det vill säga unga vuxna som flyttat hemifrån för att studera vidare eller börja arbeta. Ungefär 17% är i åldern 26-45, cirka 30% är i åldrarna 46-65. Pensionärer står för den resterande delen strax över 30%. Fördelningen mellan män och kvinnor är cirka 50/50.

Bostadsbeståndet på Sturkö Består till huvudsak av småhus med äganderätt, ca 97%. Resterande del om cirka 3% är hyresrätter. Vid förfrågningar har det framkommit ett önskemål om fler hyresrätter på Sturkö. Det är huvudsakligen äldre som efterfrågar generationsboende men det finns även önskemål om att kunna erbjuda unga vuxna möjligheten att kunna bosätta sig på Sturkö som sitt första egna boende. För att möjliggöra det är ett tillskott på hyresrätter nödvändigt då många i åldrarna 20-25 har svårt att köpa sin egen bostad. De äldre har oftast kapitalet men efterfrågar ett boende som inte kräver skötsel och som är tillgänglighetsanpassade.

Förutsättningar utifrån service och kommunikationer är goda. Området ligger centralt på Sturkö. Tillgången till rekreationsområde både i form av gröna- och blå värden är goda. De mest sårbara grupperna för brist på trafiksäkerhet och kollektiva kommunikationen är de yngre och de äldre. Största Barriären i området är Sturkövägen som fortsätter vidare ut till Tjurkö. Här finns gång- och cykelväg mellan viktiga målpunkter. Däremot saknas gång- och cykelväg längs med Kyrkvägen som leder ner till camping och badplats. Något som framförs av boende på Sturkö som problematiskt då det är många boende längs med vägen och tillika många barn som går och cyklar till skolan. Detta är något som begränsar rörelsefriheten för

framför allt de yngre på Sturkö men det är även av betydelse för alla åldersgrupper att kunna röra sig tryggt i sitt närområde. Planområdet ligger precis intill busshållplats och har nära till båtpendeln som går från Bredaviksbrygga. En ökad turtäthet skulle förbättra rörligheten ytterligare.

Analys

	Planområde 	Närområde 	Stad 	Kommun 	Risker/genomförandehinder
Platsen och relation till omlandet	<ul style="list-style-type: none"> • Hyresrätter. • Gemensamma grönytor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stor andel äganderätter i form av villor. • God tillgång till rekreationsområden. • Relativt goda kommunikationsmöjligheter. 	<ul style="list-style-type: none"> • Förbindelse både land- och sjövägen. • Kollektivtrafikens turtäthet behöver förbättras. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ojämn fördelning mellan boendeformer. Förslaget bidrar till större variation. 	
Trygghet	<ul style="list-style-type: none"> • Ökad rörelse i området kan bidra till ökad trygghet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Möjlighet att bo kvar i sitt sociala sammanhang vid hög ålder. 			
Tillgänglighet		<ul style="list-style-type: none"> • Ökat underlag för såväl kommunal/kommersiell service. • Ökat behov på förbättrade GC-vägar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ökat underlag för kollektivtrafik. 		Exploateringen har ingen direkt påverkan för att styra att något genomförs.
Barnperspektiv	<ul style="list-style-type: none"> • Nya gemensamma grönområden i trygg miljö. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ger ökat underlag för förbättrade GC-vägar. 			Exploateringen har ingen direkt påverkan för att GC-vägar förbättras då det har direkt koppling till planområdet.

Jämlikhet och jämställdhet		<ul style="list-style-type: none"> Förslaget ger ökar förutsättningarna för personer med olika ekonomiska förutsättningar att bosätta sig i området. 		<ul style="list-style-type: none"> Bidrar till att minska ojämlikheten i bostadsbeståndet. 	
Delaktighet och inflytande		<ul style="list-style-type: none"> Boende i området ges möjlighet att delge synpunkter under planprocessen. 		<ul style="list-style-type: none"> Kommuninvånare ges möjlighet att delge synpunkter under planprocessen. 	
Hälsa och gröna miljöer	<ul style="list-style-type: none"> Tillkommande gröna närmiljöer. 	<ul style="list-style-type: none"> God tillgång till rekreationsområden. 		<ul style="list-style-type: none"> Närhet till såväl granskapsparker som större grönområden har bevisad positiv effekt på folkhälsan. 	

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Marcus Borg
Planarkitekt

Begreppsförklaringar

I den sociala konsekvensanalysen nämns ett antal begrepp så som platsen och platsen och relation till omlandet, trygghet, tillgänglighet, barnperspektiv, jämställdhet och jämlikhet, delaktighet och inflytande mm. Nedan följer en kort förklaring om begreppen och vad de innebär i Karlskrona kommuns sociala konsekvensanalys.

Platsen och relation till omlandet

Samhällets utformning ska så långt som möjligt ge förutsättningar för att uppnå likvärdiga förutsättningar för vardagslivet i kommunens olika delar. Den fysiska strukturen av staden skapar ramarna kring vad som är möjligt att genomföra i vardagslivet, vad som är tidsmässigt möjligt och som påverkar hur folk betar sig och var de rör sig.

Den blandade sammanhållna staden med många målpunkter på nära håll (affär, service, bostäder, arbetsplatser och rekreation) gör att människor rör sig utomhus under stora delar av dygnet vilket bidrar till aktiv transport (gång och cykel), hälsa och trygghet. Bostadsblandning kan ge en variation av olika människor med olika förutsättningar, vilket ökar möjligheten till förståelse för andra.

I den sociala konsekvensanalysen undersöks hur platsen används idag, hur rörelsemönster och mötesplatser ser ut. Finns några identitetsskapande aspekter (kulturhistoria, karaktär, aktiviteter, turism, nivåskillnader, etc) i området eller om det kan tillföras. Bidrar förslaget till grönska, hälsosamma och attraktiva platser? Vilka bostadstyper finns i området och bidrar planen till en blandning mellan bostadstyper och upplåtelseformer?

Trygghet

Upplevelsen av otrygghet varierar mellan personer och mellan grupper av personer. Kön är den mest avgörande faktorn när det gäller upplevelsen av otrygghet (kvinnor är mer otrygga än män) men även andra faktorer kan påverka såsom ålder, funktionsnedsättningar, socioekonomiska förutsättningar eller var man bor.

En del i arbetet med trygghet kan handla om att skapa en levande stadsdel där platser är befolkade många timmar om dygnet. Andra aspekter kan vara bra belysning och fritidsaktiviteter på kvällarna för unga. Säkra och barnvänliga gator och trafiklösningar är också viktigt. För att människor ska känna sig trygga behövs bland annat kontroll och överblick där man rör sig. I offentliga miljöer kan detta skapas genom att vägar är överblickbara och att det finns alternativa nattbelysta vägar och gångstråk som kan användas.

Det finns några gemensamma kännetecken för platser som upplevs som trygga. De är platser som:

- går att överblicka
- ger kontakt med omgivningen

- är befolkade
- går att orientera sig i
- blandar vägar och bebyggelse
- är välskötta.

Tillgänglighet

Begreppet tillgänglighet används exempelvis för att beskriva hur väl en verksamhet, plats eller lokal fungerar för personer med funktionsnedsättning. Det gäller lokalers fysiska konstruktion och tillgången till information både för externa användare och för anställda.

God tillgänglighet i stadsmiljön innebär möjligheter för olika grupper av människor att röra sig inom ett område och mellan målpunkter. I en god stadsmiljö bör det vara enkelt för alla människor att nå funktioner som exempelvis grönområden, kollektivtrafik och olika typer av service. Förutom den fysiska möjligheten att besöka en plats, krävs en social tillgänglighet där man har tillträde till platser oavsett ekonomi eller social status. Ett offentligt rum ska vara tillgängligt för alla.

Bristande tillgänglighet kan vara diskriminerande. Den som är ansvarig för en verksamhet är skyldig att genomföra skäligen åtgärder för att verksamheten ska vara tillgänglig för en person med funktionsnedsättning.

Barnperspektiv

Barn är alla människor under 18 år. Barn och ungdomar är brukare av det fysiska rummet likt andra samhällsmedlemmar och har särskilda behov som bör beaktas i den fysiska planeringen.

En skillnad mellan barn och vuxna är att barn inte har rösträtt. Barn har inte någon som direkt representerar dem i politiken. De har liten makt att påverka hur vi vuxna bygger och utvecklar det samhälle som de är en del av. Därför är det viktigt att vuxna är noggranna med att ge unga utrymme för att involveras och lyfter barnens eget perspektiv i processen.

Barnperspektivet handlar om att såväl planerare som beslutsfattare vågar och vill ge barn och ungdomar en möjlighet att påverka den kommunala planeringen och att man ser barns och ungas kunskaper och erfarenheter som en resurs vars synpunkter kan leda till bättre beslut. Detta är viktigt inte minst ur en demokratisk synvinkel. Barnperspektivet handlar även om att se barn. Det vill säga att vuxna har ett ansvar att säkerställa barns och ungas bästa i alla åtgärder som rör dem.

Jämlikhet och jämställdhet

Jämlikhet syftar till alla individers lika värde. Alla människor ska exempelvis ha lika rättigheter och skyldigheter inför lagen. Det går dock även att prata

om ekonomisk eller social jämlikhet. Inom stadsplanering går det att påverka exempelvis den sociala jämlikheten genom att skapa likvärdiga möjligheter att röra sig i stadsrummet (ex. färdas mellan olika platser eller kunna ta del av kommunens resurser), öka tillgången till bostäder samt blandningen av bostäder inom olika bostadsområden, ökad funktionsblandning samt att utveckla delaktigheten för medborgarna i stadsutvecklingen.

Begreppet jämlikhet gör ingen skillnad på vilka individer som åsyftas (alla människor ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder). Jämställdhet däremot syftar på att det ska finnas samma möjligheter om du är kvinna som om du är man. Jämställdhet och jämlikhet är två begrepp som ofta går in i varandra, inte minst för att ett ojämnt samhälle också i vissa aspekter tenderar att vara ojämnt.

I Karlskrona kommuns sociala konsekvensanalys ska både jämlikhet och jämställdhet studeras. Detta för att det är viktigt att alla grupper i samhället inkluderas i analysen. Här kan det vara bra att tänka på om förslaget på något sätt i större mån påverkar: kvinnor, män, icke-binära, barn och unga, äldre, människor med funktionsvariationer, människor med ursprung från andra länder, människor i social utsatthet, etc.

Delaktighet och inflytande

Delaktighet, gemenskap, solidaritet och tillit till både samhället och andra människor är viktigt för individens välmående. Miljöer och offentliga platser som syftar till minskad isolering, ensamhet och otrygghet för alla är viktiga, liksom delaktighet i beslutsfattande. Platser ska både i planeringen och i den slutgiltiga utformningen möjliggöra möten och samvaro. Det gäller från bostadsnivå till torgnivå. Samspel i staden handlar om att ha möjlighet att tryggt kunna både påverka sin omgivning och ta del av samhällslivet. Det kan handla om att kunna sätta sin prägel på omgivningen, kunna odla i närområdet, ha plats för spontana aktiviteter samt även att känna att man har möjlighet att påverka större förändringar såsom nya detaljplaner.

Utifrån analys av tidigare satsningar kan det bli aktuellt att särskilt rikta sig mot en viss målgrupp. Detta innebär inte att andra medborgare och aktörer stängs ute, utan endast att erfarenheter som tidigare inte kommit till uttryck kan bli synliga. Ett öppet förhållningssätt innebär att vi måste ta till oss de erfarenheter som kommer fram i dialoger, och förstå de behov som ligger bakom synpunkterna. Ofta måste synpunkterna tolkas i ett vidare perspektiv, och förstås utifrån analyser och bakgrundsdata. Dialog ökar det demokratiska deltagandet och ger i sig ökad tillit och förståelse för samhället.

Hälsa och gröna miljöer

Grönska har positiva hälsoeffekter. Närhet till grönområden och parker ökar den fysiska aktiviteten och tiden spenderad utomhus. Även mindre ytor, som gröna gårdar och gatuträd, har positiva effekter. Den gröna, täta och sammanhållna staden underlättar för aktiv transport till skola, arbete och vardagliga målpunkter. Sammanhängande partier av parker och grönska utan barriärer underlättar för promenader och joggingturer.

Att vi regelbundet rör på oss kan förebygga sjukdomar och även minska psykisk ohälsa. Till fysisk aktivitet hör både motion, lek, aktiv transport, etc. Även måttlig fysisk aktivitet är hälsofrämjande. Ett kvalitativt och varierat utbud av platser för aktivitet ska kunna nås inom fem minuters gång, dvs inom 500 m. Förutsättningar för att i vardagen kunna transportera sig aktivt ska vara möjligt för alla, oavsett var i kommunen du bor.

En god folkhälsa handlar om att skapa samhälleliga förutsättningar för en god *hälsa på lika villkor för hela befolkningen*. Oberoende av ålder, kön, bostadsort, etnisk tillhörighet, språk, social eller kulturell bakgrund, sexuell läggning eller funktionshinder, ska alla människor få de bästa förutsättningarna för att kunna uppnå bästa möjliga psykiska och fysiska hälsa.

Vissa grundläggande förutsättningar måste finnas för att befolkningen ska ha en god hälsa. Illustrationen nedan beskriver hälsans bestämningsfaktorer, det vill säga faktorer i samhällsorganisationen och i människors levnadsförhållanden som bidrar till hälsa och ohälsa. Individens sociala sammanhang har betydligt större påverkan på livsstil och beteende än vad de olika samhällsarenorna (de flesta av kommunens verksamheter) har. Stadsplanering kan med sina redskap påverka de sociala sammanhangen med hjälp av bland annat lokalisering, varierat utbud av bostäder, service, närhet till grönytor och mötesplatser.

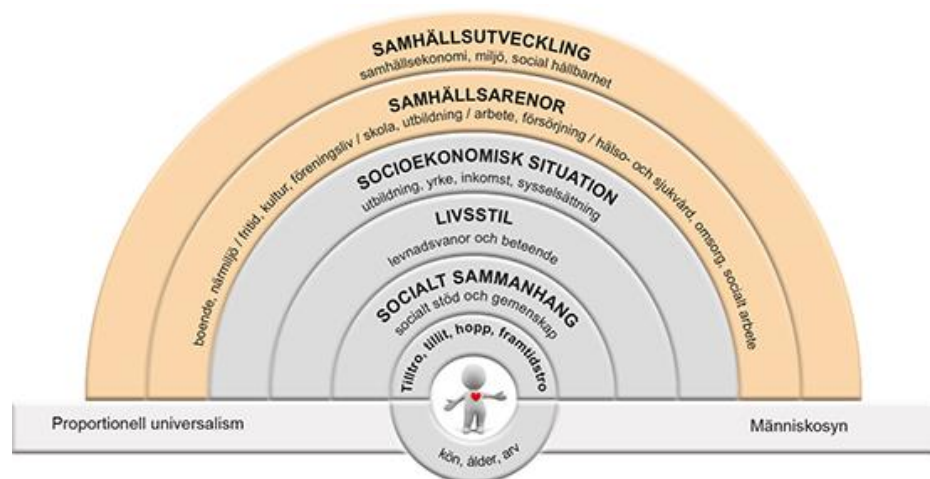

Illustration från Östgötakommisio

